МОСКВА ЦЕНТР
Государственная б-ка
СССР имени В. И. Ленина

1-12 Серд

Массе-а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Марксизма-ленинизма пролетарски интернационализмаи меллургйоацача ларда тlа чloarlлуйла дерригача дунен тlарча къахьегамхой цхьоагlои, кхотабалари!

Советски Союза Коммунистически партие Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советаи Министрий Советаи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 24 апрель ● № 49 (5310). ● Мах 2 чоп.

(1973 ШЕРА 1 МАЙНА ДАЬЧА КПСС ЦК ТIАХЬЕХАМАШЦА РА).

ЛЕНИНИЗМО СИЙРДАБОАХ КОММУНИЗМАГА БОДА НИКЪ

В. И. Ленин ваь 103 шу дизара хетаяь Москве хиннача торжественни заседание новкъоста Д. Ф. УСТИНОВА яь доклад

Новкъостий! Хlара шу, хlара ит-шу ме доал кхы а тlех сийде йолаш гу вайна Владимир Ильич Ленина — ше морг кхы воаначун кагlургловацаен революционера, большевистски партин хьаьнаре, болlдой лехархой эгlара хьалхара паччалхелхе хьакхеллачун, дунен пролетариата бакъна вахаре кlрагlлаьнар.

Исторе хинна а яц Ленинз яр санна къахьегача наха селла езаш йолаш цlи. Исторе хинна а бац бу а бац дуне дегlадара селла йокхо воздействаи ешш боли марксистско - ленински хьехам санна бар. Ленина байракха кlал советски халкъо хьалькlа дегlена социализм, хlокъа тешшаме коммунизмаца а доза. Ленинз кхачамаш кулгаш а лувшаш вежаршца ма долча социалистически мехкий къахьегамхошца хьалду керда вахар. Ленинизмаца революционни хьинаря дог уродтаглен хьаьжа дерригача мехкий пролетараша, социализм кхамаи кортмухьале шиклара кьоьсаи доаттаббараша, Ленина хьехамаш адамлен юкъара гlулакхи

I. ЛЕНИНА ПАРТЕ НИКЪ— КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЯР

Новкъостий! Вай партех яккха а боагlан ленински эьле шlи йоахь. Владимир Ильич лаьттаза из хьакхоллача юхьанц. Марксизм творчески дегlайоалеш, цо болхлой класса денале партин вlашагlйоллара теоретически лардаши принципаши, большевизмин стретегин тактикаи оттаяьй. Из тайна парти хьа а яь, Ленина майрен хьалдан достам тиллар социалистически революци котъаьккхаран керда общество хьалъяраи цо доаттабаьча къоьсаяь.

Ухх шера 70 шу дуз дуне хlалкъашта юкъера болхлой болламе керда достам беннача РСДРП II съезда. Алхха цу исторически съезднера дуьзаделла да дунен тlа эттара хьалхара кердача тайпара пролетарски парти вlашагlйоллар. Классови къоьсаеи социализм хьаьжа-мерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически бакъ хилар, социалистически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ленина ваь хlаллара шера вай нихьа "дьяхкад Советски Социалистически Республикай Союза ах бlаь шу дlавар сийлахь юбилей езъяр чloarlа дегашка а долаш. Цу событена хетадьча лоархlамерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Дьяхен кхелах бола бехкгокхам шийла гlайдиаца, доал хара парти йолуш КПСС-а вай мохк тешшаме коммунизма нихьа тlа бу. Советски халкъа дерригача гlлаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Дьяхен кхелах бола бехкгокхам шийла гlайдиаца, доал хара парти йолуш КПСС-а вай мохк тешшаме коммунизма нихьа тlа бу. Советски халкъа дерригача гlлаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ухх шера 70 шу дуз дуне хlалкъашта юкъера болхлой болламе керда достам беннача РСДРП II съезда. Алхха цу исторически съезднера дуьзаделла да дунен тlа эттара хьалхара кердача тайпара пролетарски парти вlашагlйоллар. Классови къоьсаеи социализм хьаьжа-мерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Дьяхен кхелах бола бехкгокхам шийла гlайдиаца, доал хара парти йолуш КПСС-а вай мохк тешшаме коммунизма нихьа тlа бу. Советски халкъа дерригача гlлаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ухх шера 70 шу дуз дуне хlалкъашта юкъера болхлой болламе керда достам беннача РСДРП II съезда. Алхха цу исторически съезднера дуьзаделла да дунен тlа эттара хьалхара кердача тайпара пролетарски парти вlашагlйоллар. Классови къоьсаеи социализм хьаьжа-мерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ленина ваь хlаллара шера вай нихьа "дьяхкад Советски Социалистически Республикай Союза ах бlаь шу дlавар сийлахь юбилей езъяр чloarlа дегашка а долаш. Цу событена хетадьча лоархlамерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Дьяхен кхелах бола бехкгокхам шийла гlайдиаца, доал хара парти йолуш КПСС-а вай мохк тешшаме коммунизма нихьа тlа бу. Советски халкъа дерригача гlлаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ухх шера 70 шу дуз дуне хlалкъашта юкъера болхлой болламе керда достам беннача РСДРП II съезда. Алхха цу исторически съезднера дуьзаделла да дунен тlа эттара хьалхара кердача тайпара пролетарски парти вlашагlйоллар. Классови къоьсаеи социализм хьаьжа-мерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Дьяхен кхелах бола бехкгокхам шийла гlайдиаца, доал хара парти йолуш КПСС-а вай мохк тешшаме коммунизма нихьа тlа бу. Советски халкъа дерригача гlлаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ухх шера 70 шу дуз дуне хlалкъашта юкъера болхлой болламе керда достам беннача РСДРП II съезда. Алхха цу исторически съезднера дуьзаделла да дунен тlа эттара хьалхара кердача тайпара пролетарски парти вlашагlйоллар. Классови къоьсаеи социализм хьаьжа-мерча политически теоретически документа тlа, КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева доклада тlа советски халкъа карасlдаьнавача хlамай къьаьта сурт гойтад, КПСС XXIV съезда решеша маьххара вай общество дlаэа хlокъ дегlаяра боkъонца дола дехаяаш перделтиваши хьагучаяьлаб. ССР Союза юбилей кхаро къаьта хьаьхьехар ленинизм исторически строя вахара бокъка ныз, Коммунистически парте революционни - хуманен бара лоарlхам.

Ленина ваь хlаллара шера вай нихьа "дьяхкад Советски Социалистически Республикай Союза ах бlаь шу дlавар сийлахь юбилей езъяр чloarlа дегашка а долаш. Цу событена хетадьча лоархlам

ЛЕНИНИЗМО СИЙРДАБОАХ КОММУНИЗНАГА БОДА НИКЪ

(Нистедолар. Долаллур 1-ча oarlo тІа).

Уьх пятилетка шиш шерен хьалх беттан арзайнаш произведенин продукци цьа тридцатой сома йалъа я, из куз 1961—1965 шераш хьанер миссел, вешта вьлча ерригача вохрлаг1ача пятилетка1а нах пар миссел. Газ, минеральнаш хлобереш, лесной материалаш, холодильникаш, продукце яхьалоа тайпан шин шера дукхаг1а арахийнад бларчача вохрлаг1ача пятилетка1а арахийнад.

Дика къахьегаш дайбоаленнай промышленность уьх шера я. Продукцеяа реализаин ера кхаьа-дарца кварталаа пхи 102 процент яхочанчьашй, дайбаьча шера цьхоалаг1ча кварталаа найсйача тайкъийтта производственни фонлаш 80 жийлаяр сома наьха гарга тІакхийтад, из куз 1950 шера теська Мел хиннача ерригача производственни фондел дукхаг1а. Болх бе йолаенна 800 гаргга докъкий паччаьхьалкен промышленни предприятеш, шин дукхе яхаш, производстваш, кьыйола объекташ.

Цу дерригчуьнга я бокьонна тезалор советски индустре тороман диика лакхьенна хилара, болхлой класса, дерригача вай хьалха турпалха къахьегаша.

Дйаза а корта боахан дегІабоалабара парте белгалъаьккха комплексни программа кхочачьашера я Галамат дукха 6алъан дуьхьа. Уьхгай хьалха хиннача пятилетка хьалтарча шин шера хиннарол 1,7-хза тІакхийтад экономика пу дакъа-паччаьхьалкен капитальни вложенеш 1971—1972 шерашка. Дика дукхагІа я нефта дукхагІа пирхийтта техника, минеральни удобренеш, гІишлой материалаш. Мехка йокъал йолча районашка тоьшеен яра Ленина цІарт-тракторааш бакъ а хинна дІвотаан латт. ХІанз юкъера лакрхьаьа шера экспулатаде 2ялу 600 озар гектар элан мехка лаьтта пай. 12-за дукхагІа бархлаг1ача пятилетка юкъера лакрхьаьа хІара шера 2алуун хиннанчу.

Хаттама хьалаш тІоагІа хьа долаш пу дер 2ІадахъаР, лаьттан продукце цьхадолча керттерча тайпад плановй хьокъамаш кхоачашдуьлйинер пайна. Кхиметтале пу хьалонца а юкъа боахана материально-технически база тІоагІъяра йолъа парте курс йиэна чакхъяккхаро, дерригча низам тІадалйитарал, юртан хьалхарчоь тоьшал лаккъаларах, дерригча хьажъо ялет бахьан долаш къовсам лоаттабарах гектара тІа-ра мисс-сан къахьегаша 14 центнер. Из хуьх ухкал хьалхарча пятилетка1а шера юкъера лакрхьаьа чуйпаьча хьукъаьмаа ду-кхагІа. Шадахъа шин шера юкъера лакрхьаьа 175 миллион тонн гаргга хиннанчу, из куз 1966—1970 шерашка юкъера лакрхьаьа шера чуйпаьчера 7 миллион тонн гаргга. Шиъкха пи кинйдаьча тайпара дукха кийчаьл дуга, мехка истора па хиннача тайпара дика хьалхарчоь йолаеш.

Хіанз сихдина 2ІадуьЙ да бІаьстан ялет. Ахарлоша дехкараш тІаийнаш дика дукхагІа-ялат хьажъкаш, юртбоазаша культурааш 2ІаЙох лаьттан дукха тІа хилийта, хьалхарча дакъе ялета культурашан индустриа-ну хьагІта а хулийташ. Уьх 1ог тийна бо ях уьх шера, лаьттан дукхагІа-ялат хьокъамаш па 1еш, юртбоазаша продукци 2ІалуЙу тІалйса дехкарчоь юьа мотта а оттаделеш, ягтара дуьйагІа пайда хуьрбоаш, ягтара пІтта па болхама ресурсех пайда ма яра.

Лоацца аьлча экономика дерригча доакъошка хьоалалаш я 1973 шера — пІсталІча пятилетка хьалхабоара шера — дерригча кортал плановй хьокъамаш вай тІехьокъашшерлоца торонаш. Къахьегамхоех чІоагІех, вайх хІаракеп, поьхьехь, тайпа да цу торонех бацца пайда эцар?

Хьалха хьал-торо лаьхьара ЮКСС XXIV-ча съезда белгалъаьккха программа, дехкадаьнаш кхочанчьашш я. Потребленне юкъера фонд пятилетка шин шера 23 миллиард сома лаьхьенна. Лаьхьаьа машиналъха транспорта па 1еш, юртбоазаша продукци 2ІалуЙу тІалйса дехкарчоь юьа мотта а оттаделеш, ягтара дуьйагІа пайда хуьрбоаш, ягтара пІтта па болхама ресурсех пайда ма яра.

Лоацца аьлча экономика дерригча доакъошка хьоалалаш я 1973 шера — пІсталІча пятилетка хьалхабоара шера — дерригча кортал плановй хьокъамаш вай тІехьокъашшерлоца торонаш. Къахьегамхоех чІоагІех, вайх хІаракеп, поьхьехь, тайпа да цу торонех бацца пайда эцар?

Хьалха хьал-торо лаьхьара ЮКСС XXIV-ча съезда белгалъаьккха программа, дехкадаьнаш кхочанчьашш я. Потребленне юкъера фонд пятилетка шин шера 23 миллиард сома лаьхьенна. Лаьхьаьа машиналъха транспорта

ХАЛКЪА ТУРПАЛ

СОВЕТСКИ СОЮЗА МАРШАЛА С. М. БУДЕННЕ 90 ШУ ДИЗАРГА.

Этгара хьалха дуг пIе хезар сомо 1918 шера, вай мехка гражданский тIема ала бальнача хаза. Дона тIа станице-ра станице доазал хьбар чаяхьалар Ростов юхьерча Козырина яхьача хуттерчуа кIоча ахархочун воIо Буденный Семена Советски Iальата моастагIашца лата хъе-назакаш вIашагIтох, аьлна.

Эрсий-японски дашхарча дуненан тIем тIех Iоаьв опкт йолаш вар ю. 1917 шера бIаьсти, революционни дешдика, шиш доккъо-сташа-салташа полковой комитета председателалла хержар унтер-офицер Буденный. 1918 шера бIаьсти Буденне отдел хезар халъха Iаьдало пачча-ьв Iаьмах кIалхарбьхаряш, кIона Советски Республика гера бе а дола лорае бесам бараш. ХьалхагIа йоккха йоаьчча отряда командир вар Буденный, иттIехьагIа — полка, дивизе, корпуса. 1919 шера гуразца корпусах.

Цхьоаагlа Доншой арми йир, Дунаххача тIемех чакхъьбаьнача Буденне доншой соединенин доскха дакъа Iаьшца. Дона тIарча контрреволюционна кIоьсам Iоатгабева. Деникина-ьсгар доздеча. 1919 шера гуразца доазол деникина гергача кIийчаь деникинцаш кIонача Советски Республика дега — Москвина тIаччача тIергташ бар. Турпала царна дуьхьалъттар тIеча Эскара доакъош, кIъасета майра летар бу-денновцаш. Воронеж - Касторная яхача мотинга майра атака а ю, шига лакъа Iоаьцаш дуг ухь ву-тIарий цIтIар а, бIаьнноцаша парх аьнна йохайир Мамонтовн Шкурон телаагIатIоца доншой корпусан. Шин аьнна хьанна-ьв юхьметтаотгаргIоьнаш — эпайир кIайтвардийнир яхь дийнна. Буденне доншоца яьккача цу хотало Къуьдехьен фронтерча бергача бIун наступленин дIайоа-йитар. Iаьржача форза берза йистошка, юхайIьашкахьа вахь веаяча отгар Деникин.

Цул тIехьагIа Цхьоаагlа Доншой арми дакъалоацан чакъ Петлюра бандаштен Украине хинна кIайполкий бIуйеи дуьхьа тIемаш деча. Эзар километр ниКъ а баь по дIаьхьа метгахьа Iаьмах тезар моастагIоа. 1920 шера ноябре Буденне Доншой арме дакъалоацаш Къьбасеева Таверреи, Крымерен барона Врангела бIу бохабена операце.

Берригача мехка дIаййар Буденне цIн. Хьажъе шиш турпал вин цох. Из сийлаш цIи Iаьдаздар РСФОР ВЦИК-о лаьрхIа бачча соцам тIа. Порвалина Цхьоалагlча Доншой командарма «Халкъа турпала» аьнна Йоазуш тIадаь тур делар. Из дар Советски Iаьдало кIонача Шеча Эскара цIи лезача полководцана денна совгIат.

Буденный Семен Михайлович ваха а воагIаш советски военни историна юкъьвазар тIерпаьлна продетарски полководец хиларх тарра. Из йоккха тIема таланти говзали йолаш хилара муклаш деш хиннад моастагIаша а. Буденне цIи яьккхача кхераруш хинаб уж. Цхьбакъа, цкъа хIамах цIьккхча дича а кхеташ хинабаш уж — мишта вIашIехьдоал даьрхIа военни дешар дийнна йоаьча сага чоалане оперативни тактически гIуларкаш чакхдаха.

Семен Михайлович — виза революце саьтте. Цо гучалъалй цун таланташ хьакъасаьл.

Са ирах хиннад Буденне эскаре гIуларх де, сона сай бIаргашта яйнад цо IIалйа майрен дагайохар тамаш йолаш йола решенеш. Цо даим терко йора доаллойн гIаллошн бувзамаш айхха чIоагIарга. Цкъа бахькха толам яьк карара ца боалийташ цо нохахора моастага. ТIема из «барометр» лаца хар, ошшача хана — е хьалха а тIе-хьа а доацаш — доллой доккхий доакъош тIема ювцедаар, моастагIа то бар — Буденне полководчески искусство белгалонаш ар. ТIом геттара кхоьхабеначча хана, малагIа котваргба бокъонца ала хала долча хана, командарм ше хуьлар тIом бечарча Iьхьалхатгаш. Дукха везача кIоьшинга денза, хIаранна кхы тIа а керда низи деналл лорм.

Маршала муидира тIа кхеташ ба Советски Союза Турпала кхо Доше Седкъа, шовкъкъе итт гаргIоьнаш Аьлмеза Джексина, ирландашца? Шо во дахар, дешь новкъ — шун бу гIуларх да бинаб мохха гIаьнн, цкъа дуьнен тIа доаллоча кIаьнгаш? «Со кIаьнет-тох цIьккхча чIоагIарга а, ма хIоьа висар; ваI уйлаеш, вайна лагерадараша дара цкъаккхе хIама-лолаш дацар уж дешаш. ТIекхьа аьлар из ву кIаьнгача сайгал: «Цо кхетадеп-ьв дургза?» ТIекхьа лаьрхIагIалаьх хIаьта. Со сечама вай. КIаьта Ирланде нах бовбеш латт. Са гIуларех доацаш ницта уьйр вина — и цо Хьалагlадоква Iа, цкъа мехкахочо Эрнест Хемингуэя бу аьлаьл: «Гурпал хьанна бетт ма хетта. Из хьона а бетташ ба хьона...».

ГАННУШКИН Евгений, лор, 26 шу даьлна:

— Дагадогlа сона, цкъа де-ъна вагIар со Полетаев Федора — итальянски аьттан тIа фашистанца лоаттабаьча къобсаве вийнача советски салташ цIи сона хезачча хана. Духьалеп Турпал аьнна цIи еннаI цунна баркал солаш болча Итале бахача наха. Ма чIоагIа доккхаI Дора оаха, кIалькаш, цунах, цунна тара ха-лар ма чIоагIа лорвI тхона! Хlанз, кхийна хьаттачуя тIехьа-гIа, цу хана сай дог тохалоелий-ташца хинна гIеновалаш воаш ву «Iа дIаьлв йин я сога дог тIара солидарность йолаш барашта, шоай уйла яь ца Iеш, дерригача дуненан а уйла еш барашта, дуне — пIа, хIаьта иьз — уьлаьнне лаьрх дагъа вежарий болаш барашта хьалхашка...

Ше хьакхоллаье а чуесса из уйла, со кIоьрга дог тийца из хиндерз, вайна болча хIара ер-га, мехкарча социальни климатера хьежжа хул. Цо из кхетам дерригабоалаш, е, вешта, боабий дIабоаьккх. Нитта хьаннинад США кхийбебаьнарийн хIама бе-бенча ца хетарин поохал», — кIо-ъначеран, Этгара, хетарехка, вахь-ни тIе Iаьдда Барака Гатара уьнах цIенгIеш иш болашгIеш барех дуьнашт ларъа ?»!.

Вайнера, Советски паччахьал-ъксий, цу уйла хIара сага лаьр-ъш чуйоаьнер вIаминга бер долча хIара денз. Цудухьа да ца 40 ше-ра шассенна а дуьхьашан йола «Гренада» яха Светлов Михаила романическ стихотворения кха ца дуьн хьайоагIаш уьлер:

...Цiа дитар аз,
Вахар со тIом бе,
Гренадера лаьтта
Аьхрхонта йIалалар дуьхь...

Вай, тIом чакхъьбаьнача хIоьа-ъкIа кхийнача советски кагирхой нохкало, бера хана денз кхетадора: вай воаш и «Гренада».

Массара а торон йоттиг хул бакъ гIуларехь тIекъа кхоьсам дIоаттабеграната. ХIонаш тIаяттарашта новкъостад де. 1970 шера, со медицински института студент хинна хана, Перу мохк «ьлар. Хьагул а денна сага лаьрхIар во денарашта новкъостад де Перу гIорбголча студентий - медикий отряд вIашагIйолла. Бахка йолш мел хиннарш бахка вIашIехьдоацаш, кхетаделл аьлларг, седлар дукха хIлар тхо даха безам барай. Са балансар аьттуь, со дотгатIуьч Шинкаренко Волоодий бьлар. Геттара дика болх бан хиннабар по цу хана. хIьта из бахьан йолаш ВЛКСМ сийлен Книга тIа а вальккар.

Цхьабакъа, со, вайх хIаравар а санна, сай «Гренадана» кийча ва!

(АПН).

ЦХЬАН ЗАВОДА НОВАТОРАШ

Ййеларгlа пятилетка кхоалаелла, тоадамбеш дола шу дика къ-лаегарца дIадоладаь лакха говзал йола специалисташ кIезига бац «СевКавНИПИнефть» Грозненски экспериментальни заводе.

Механически цеп: дIачувьяьлча бIарг тIаотт аьттг оагIорахьа лаггача дукхъуча станкоташ. Хlара станока хIоа цIенеп лостам болашш я. Аьтта оагIорахьа хIоа токарно - труборезни станок. Цаер ю. Iаьржа тIа: № 243 йолча станока тIа латт «ДикагIволча токара» яха вымпел. Цу станока тIа болх бан ва коммунистически къаьгегама ударник, цунна сиНай «СССР мехкахьтта доккхача промышленности отличник» яха значок. Станока тIа IотIаяйрза балхах чуйнна воал токарь-Балхата дашна кулгаш кадай лел. Тай санца хьалустулуш лаьтта лег дото бесара болата стружка. Тхъаь нгт шу да цо токарла-ра болх бу. Цу хана чуьл дика карабераобзаб хьинар долча къькегаIхочо, шиЙ болх. Атта кхоачашъюо цо моллагIа чоахлане операцце. Цун кулгаша хьаьль моздагIолла оатхал дла хIама доаш дика хул. Балха 8 салхата цо кхоачашъюо 16 сахьата йоагIа норма. Из ва токарин гIуларха бахьбола говзанч Каминский Сергей Адамовичг.

Сенна кIаййе йолаш бу цун балха топам? Этгара хьалха дла деза ше карайца болх дагтара безаш цо кхоачашбелга, балха хаиах бизза пайда эцила, кхоана-да дезачун тахан кийчо елга, металл тела инструмент йоагIаца бесса воорзеIга.

Цу кхаь стонна тIа стабалитатораш хьае оатхалаш елар. Сергей Адамовича дучка уйла йоаг из болх сихлагIа чаях мишта боаккхаргбар - хьогI, яхаш. Цо ена предложени юкъьйолаIор бахьан долаш къьгегама оасар-де дикка лакхълар, болх толама чакхбаккхар.

Хьалгагlа дукха ха йоййора болнанкаш хьаеп. Цхьа оатхал хьанна пIайолаш хинна ха 165 минута яр, вешта аьчча 2 сахьа-на. 45 минута. Каминский Сергей Адамовича ена предложени юкъьйолаIорах хIанз цхьа оатхал хьанна дIайоа хи 45 минут ма-ра яц. Цу тайпарча дикача гIуларехь беркат далар да къьхьега-ма оасарде лакхълар.

21 апреле хиннача коммунистически субботнике шиЙ новкъостадиц, цхьана къьхьегаш тхо-лар Каминский Сергей Адамовичг. Массанс а цу дийнахьа шиЙша порма хоачашйир. Хlьта-на субботнике долча дийнахь шоаш дахька ахча нйслагIа пятилетка фонде дIаделар новкъостаниц.

ЧIОАГIАГIА ЛУВЦАРГДА ВАЙ КУЛГАШ, ДОТТАГIИЙ!..

«Советски кагирхой вахаре малагIа моттиг вIалоаш кхыча мехкий кагирхошцарча солидарность ца-ден?».

Дунен халкъашта юкъерча кагирхой солидарность денца дувзаденна АПН-о цу хаттара жоп лургга дийхар бе-бе профессеш йолаш болча кхоачача нахагара.

АРКАТОВ Анатолий, Лихачева цIерагIча Московски автозавода болхIо, 26 шу даьлна:

— Тха заводе хержа со делегат а волаш, вIалоаьхача тIера гуразх Москве союзний ЦIен Колония лаьре вIашагIкхийтар дергIнена ду-нен тIара къьлъера кагирхой. Уьлаьа гулбелар бIаь совгIча мехкара кагий пах — кхоа, дегаш тIоаьлъина, кьынар дола... Из мел ина бар шиена ховрел IуьмагIонин ишен из уйла кхы а дуьхьагIа оиЙяьлар тха КПСС ЦК Генеральний секретара Леонид Ильич Брежнева тIера, делегаташа, цIа-ъздар РСФОР ВЦИК-о лаьрхIа бачча соцам тIа. Порвалина Цхьоалагlча Доншой командарма «Халкъа турпала» аьнна Йоазуш тIадаь тур делар. Из дар Советски Iаьдало кIонача Шеча Эскара цIи лезача полководцана денна совгIат.

Буденный Семен Михайлович ваха а воагIаш советски военни историна юкъьвазар тIерпаьлна продетарски полководец хиларх тарра. Из йоккха тIема таланти говзали йолаш хилара муклаш деш хиннад моастагIаша а. Буденне цIи яьккхача кхераруш хинаб уж. Цхьбакъа, цкъан хIамах цIьккхча дича а кхеташ хинабаш уж — мишта вIашIехьдоал даьрхIа военни дешар дийнна йоаьча сага чоалане оперативни тактически гIуларкаш чакхдаха.

Семен Михайлович — виза революце саьтте. Цо гучалъалй цун таланташ хьакъасаьл.

Са ирах хиннад Буденне эскаре гIуларх де, сона сай IIаргашта яйнад цо IIалйа майрен дагайохар тамаш йолаш йола решенеш. Цо даим терко йора доаллойн гIаллошн бувзамаш айхха чIоагIарга. Цкъа бахькха толам яьк карара ца боалийташ цо нохахора моастага. ТIема из «барометр» лаца хар, ошшача хана — е хьалха а тIе-хьа а доацаш — доллой доккхий доакъош тIема ювцедаар, моастагIа то бар — Буденне полководчески искусство белгалонаш ар. ТIом геттара кхоьхабеначча хана, малагIа котваргба бокъонца ала хала долча хана, командарм ше хуьлар тIом бечарча Iьхьалхатгаш. Дукха везача кIоьшинга денза, хIаранна кхы тIа а керда низи деналл лорм.

Маршала муидира тIа кхеташ ба Советски Союза Турпала кхо Доше Седкъа, шовкъкъе итт гаргIоьнаш Аьлмеза Джексина, ирландашца? Шо во дахар, дешь новкъ — шун бу гIуларх да бинаб мохха гIаьнн, цкъан дуьнен тIа доаллоча кIаьнгаш? «Со кIаьнет-тох цIьккхча чIоагIарга а, ма хIоьа висар; ваI уйлаеш, вайна лагерадараша дара цкъаккхе хIама-лолаш дацар уж дешаш. ТIекхьа аьлар из ву кIаьнгача сайгал: «Цо кхетадеп-ьв дургза?» ТIекхьа лаьрхIагIалаьх хIаьта. Со сечама вай. КIаьта Ирланде нах бовбеш латт. Са гIуларех доацаш ницта уьйр вина — и цо Хьалагlадоква Iа, цкъа мехкахочо Эрнест Хемингуэя бу аьлаьл: «Гурпал хьанна бетт ма хетта. Из хьона а бетташ ба хьона...».

ГАННУШКИН Евгений, лор, 26 шу даьлна:

— Дагадогlа сона, цкъа де-ъна вагIар со Полетаев Федора — итальянски аьттан тIа фашистанца лоаттабаьча къобсаве вийнача советски салташ цIи сона хезачча хана. Духьалеп Турпал аьнна цIи еннаI цунна баркал солаш болча Итале бахача наха. Ма чIоагIа доккхаI Дора оаха, кIалькаш, цунах, цунна тара ха-лар ма чIоагIа лорвI тхона! Хlанз, кхийна хьаттачуя тIехьа-гIа, цу хана сай дог тохалоелий-ташца хинна гIеновалаш воаш ву «Iа дIаьлв йин я сога дог тIара солидарность йолаш барашта, шоай уйла яь ца Iеш, дерригача дуненан а уйла еш барашта, дуне — пIа, хIаьта иьз — уьлаьнне лаьрх дагъа вежарий болаш барашта хьалхашка...

Ше хьакхоллаье а чуесса из уйла, со кIоьрга дог тийца из хиндерз, вайна болча хIара ер-га, мехкарча социальни климатера хьежжа хул. Цо из кхетам дерригабоалаш, е, вешта, боабий дIабоаьккх. Нитта хьаннинад США кхийбебаьнарийн хIама бе-бенча ца хетарин поохал», — кIо-ъначеран, Этгара, хетарехка, вахь-ни тIе Iаьдда Барака Гатара уьнах цIенгIеш иш болашгIеш барех дуьнашт ларъа ?»!.

Вайнера, Советски паччахьал-ъксий, цу уйла хIара сага лаьр-ъш чуйоаьнер вIаминга бер долча хIара денз. Цудухьа да ца 40 ше-ра шассенна а дуьхьашан йола «Гренада» яха Светлов Михаила романическ стихотворения кха ца дуьн хьайоагIаш уьлер:

...Цiа дитар аз,
Вахар со тIом бе,
Гренадера лаьтта
Аьхрхонта йIалалар дуьхь...

ХЬАЛКХЕБЕ ПАТРИОТАШ

Партийни организацешна кулгаз а деш вай мехка бохкз болх бу Советски Эскер муниципализ гулъаяз де кийбу кагирхой тема-патриотически уйбашца хьалкхебаз.

Уих тIехьъарча шерашка чIогIа лаьржад "советски халкъа революционни, тIема, къаьхьегама башка-пикача гIулакхаша гIолла комсомольшаша а кагирхоша а Ерригсоюзни походаш яр, Ленински зачет, тIема-спортивни довзараш, тематически лектореш, читательски конференцеш, Советски Эскаре гIулакз де болхарий деношкашлагIа, тIемаца, къаьхьегамеи сийлен моттагашка